JYX JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Saresma, Tuija

Title: Naistutkijat netissä nyrkin ja hellan väliin

Year: 2019

Version: Published version

Copyright: © Saresma & Valtiotieteellinen yhdistys, 2019

Rights: CC BY 4.0

Rights url: https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

Please cite the original version:

Saresma, T. (2019, 10.1.2019). Naistutkijat netissä nyrkin ja hellan väliin. Politiikasta. https://politiikasta.fi/naistutkijat-netissa-nyrkin-ja-hellan-valiin/

NAISTUTKIJAT NETISSÄ NYRKIN JA HELLAN VÄLIIN

10.1.2019

10.1.2019 POLITIIKASTA ARTIKKELIT, SIITÄ VIIS, TUIJA SARESMA 1

Kuva: Matthew Brodeur / Unsplash (CC0)

Lukuaika: 5 min.

Saamiani vihaviestejä yhdistää omaan kokemukseen vetoaminen, mustavalkoisuus, vihollisen luominen ja eliitin leimaaminen. Vihaposti päätyy aineistoksi tutkimukseeni ja tällä tavalla vain vahvistaa vihapuheen tutkimusta.

Verkon sukupuolittunutta naisvihaa käsittelevä haastatteluni kirvoitti mielipiteitä. Kommenttipalstalla minua nimitetään ”hutkija Tuija Saresmaksi” ja todetaan ”ko ’tutkijan’” olevan sekaisin. Näkemykseni ovat kuulemma ”saman arvoisia ja tasoisia” kuin ”tavallisen sossu pummin”.

Toksista maskuliinisuutta käsitellyt juttu herätti sekin kommentteja: ”Ei jumalauta mitä feminatsipaskaa tää juttu on!” ja ”Miksi en ole lainkaan yllättynyt että Jyväskylän yliopisto edustaa, ei sieltä taida yhtään pätevää ihmistä tulla”.

Sähköpostissa minua verrataan **Adolf Hitleriin**, ”niin vahvaa on vihasi”. Allekirjoittajana on ”Diplomi-insinööri ja sinua älykkäämpi mies!”.

Asiantuntemustani on Twitterissä kyseenalaistanut toistuvasti @miestentasaarvo. *Hufvudstadsbladetissa* ilmestyneen jutun jälkeen käyttäjä twiittasi: ”Miksi ääneen on taas päästetty Tuija Saresma, joka ei ole mikään asiantuntija, vaan miesasialiikkeen vastustaja?”

Tuija Saresma
FT, dosentti Tuija Saresma on nykykulttuurin tutkija Jyväskylän yliopistossa.

Selaa arkistoa

demokratia
Arviot
Venäjä
populismi
Euroopan unioni
Suomi
Retoriikka
Turvallisuuspolitiikka
Tutkimus
Yhdysvallat
Yliopisto
Maahanmuutto
Tasa-arvo
Terrorismi
Media
Eurooppa
Ukrainan kriisi
ilmastonmuutos
Vaalianalyysit
Ranska

Tulevat tapahtumat

Politiikan tutkimuksen päivät 2019
maaliskuu 14 | 08:00–maaliskuu 15 | 17:00

Näytä kaikki Tapahtumat

Uusimmat podcastit

”Maakuntauudistus ja vahvan valtio…
JARI AUTIONIEMI

Kommentit ovat varsin maltillisia. Raflaavampia esimerkkejä tutkijoihin kohdistuvasta vihapuheesta löytyy **Emmi Niemisen** ja **Johanna Vehkoon** teoksesta *Vihan ja inhon internet* tai **Mikko E. Sovijärven** ja **Ilona Pajarin** kirjasta *Kansa raivostui. Some-raivon uhrit kertovat.*

Miksi miehiä koskeva kommentointi herättää vihaa? Miksi erityisesti naistutkijat saavat päälleen lokaa?

Haen syitä internetin ja populistisen retoriikan yleistymisestä. Ensin määrittelen vihapuhetta.

Viha leviää netissä

Vihapuhe-käsitettä käytetään eri merkityksissä. Yleensä sillä viitataan vähemmistöryhmiä leimaavaan ja halventavaan puheeseen ja näihin ryhmiin kohdistuvaan väkivaltaan yllyttämiseen. Rikoslaissa vihapuheelle ei ole selkeää määritelmää.

Vihapuhe-sanaa käytetään yleensä rikoslakia laajemmassa merkityksessä, tarkoittamaan ”aggressiivisesti värittynyttä puhetta, jossa suhtaudutaan kielteisesti johonkin ryhmään tai yksittäiseen henkilöön”.

Vihapuhe ilmiönä ei ole uusi. Sanana se on kuitenkin yleistynyt vasta 2010-luvun Suomessa. Vihapuheen käsite lisääntyi vuoden 2015 niin kutsutun pakolaiskriisin yhteydessä. Ehkä populistinen puhe ja muukalaisviha osaltaan loivat ”kriisiä”.

> *Ilmapiirin muututtua vihapuhetta sallivammaksi uhkailijat esiintyvät häpeilemättä omalla nimellään sosiaalisessa mediassa.*

Myös tappo- ja raiskausuhkausten esittäminen on lisääntynyt internetin aikakaudella. Uhkailut olivat aluksi usein nimettömiä, mutta ilmapiirin muututtua vihapuhetta sallivammaksi uhkailijat esiintyvät häpeilemättä omalla nimellään sosiaalisessa mediassa.

Vihapuheen aggressiivisesti latautunut sävy liittyy populistisen, mustavalkoisen retoriikan yleistymiseen. Esimerkeiksi uhkilla ja peloilla pelaavasta logiikasta käy tapa, jolla populistiset käsitteet ”maahanmuuttokriittinen” tai ”haittamaahanmuutto” ovat levinneet netin maahanmuuttovastaisilta sivustoilta yleiseen keskusteluun.

Vihapuhe on teko

Erotan toisistaan vihapuheen kaksi eri muotoa. Yhtäältä se on yleinen, netistä muualle mediaan ja arkielämään tihkunut puhetapa. Toisaalta vihapuhe tarkoittaa yksilöön kohdistuvia viestejä.

Vihaviestejä voidaan lähettää sähköpostitse, Messengerin välityksellä ja tekstiviesteinä, mutta myös käsin kirjoitettuina kirjeinä. Konkreettista vihapostia on rotan raadon lähettäminen ”vastustajalle” tai tämän läheisille.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun mukaan ”vihapuhe käsittää kaikki ilmaisun muodot, jotka levittävät, yllyttävät, edistävät tai oikeuttavat suvaitsemattomuuteen perustuvaa vihaa”. Se liittyy ”ihonväriin, syntyperään, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen”.

Vihapuhe voi vahingoittaa jo itsessään, mutta sen tarkoitus on saada aikaan asioita. Ääriliikkeet käyttävät vihapuhetta ja siihen usein liittyvää väkivallan

00:00 00:00

1. ”Maakuntauudistus ja vahvan va...	**10:14**
2. ”Naispopulistien politiikkaa – 6.9.2...	9:14
3. ”Demokratian hauras sydän – 1.9....	13:31
4. ”Mauno Koiviston kiistanalainen ...	20:42
5. ”Politiikan huonosti käyttäytyvät ...	9:00

Kaikki julkaistut podcastimme löytyvät omalta sivultaan.

Politiikasta kouluissa

Politiikasta kouluissa on Politiikasta-verkkolehden uusi toimintamuoto, jossa yläkouluille ja lukioille tarjotaan mahdollisuus saada yhteiskunnan tutkija kylään keskustelemaan oppilaiden toivomista ajankohtaisista aiheista.

Kevään 2019 vierailujen haku on käynnissä!

Lue lisää

lietsontaa yksilöiden radikalisoimiseen ja yhteiskunnallisen vastakkainasettelun lisäämiseen. Vihapuheen pelätään jo uhkaavan liberaaleja demokraattisia yhteiskuntia ja sananvapautta.

> *Vihapuhe voi vahingoittaa jo itsessään, mutta sen tarkoitus on saada aikaan asioita.*

Verkon vihapuhe kattaa ”rasismin ja antisemitismin lisäksi myös homofobian, uskonnollisen kiihkoilun, naisvihan ja poliittisen vihapuheen”. Netissä on myös varta vasten pystytettyjä vihasivustoja (*hate sites*), esimerkiksi manosfäärin (*manosphere*) sivustoja, joiden päätarkoitus on lietsoa naisvihaa.

Akat hiljaa!

Tutkijat ovat saaneet osakseen uhkauksia **Spinozasta** alkaen. Nykyaika on moninkertaistanut mahdollisuuden levittää vihaa. Ennen huudeltiin haukut tutkijalle ikkunasta. Nykyisin voidaan sosiaalisessa mediassa ”maalittaa” vastustaja niin, että kuuliainen seuraajajoukko lähtee mukaan netissä tapahtuvaan kimppakiusaamiseen.

Tutkijoita ei viime vuosisatoina ole poltettu roviolla tai mestattu. Sukupuolentutkimuksen professori **Andrea Petö** kuitenkin varoittaa, että akateeminen ympäristö ei takaa tutkijoille turvaa.

Tutkijoihin kohdistuu hiljentämisyrityksiä oikeistopopulismin noustessa myös Euroopassa. Kiinan kaltaisten keskitettyjen valtajärjestelmien ongelmana pidettyjä kriittisen tutkimuksen vaientamispyrkimyksiä on myös demokratioina tunnetuissa maissa.

Erityisen uhatussa asemassa ovat Petön mukaan naiset.

Vihapuhe on naispuolisiin tutkijoihin kohdistuessaan sukupuolittunutta kolmella tavalla. Ensinnäkin se kohdistuu ennen kaikkea naisiin. Miehetkin joutuvat vihapuheen kohteiksi, mutta naisiin kohdistuva vihapuhe on erilaista.

> *Naisiin kohdistuva vihapuhe on jo onnistunut pyrkimyksessään.*

Toinen vihapuheen sukupuolittumisen tapa on se, että naisiin kohdistuva vihapuhe yhdistyy seksuaaliväkivaltaan: siinä esimerkiksi uhkaillaan raiskauksilla. Kolmanneksi huomattava enemmistö vihapostin lähettäjistä on miehiä.

Toimittaja ja tietokirjailija Vehkoo kuvaa vihapuheen sukupuolittumista niin, että ”naisten kokema viha ja häirintä on erilaista: seksualisoivaa ja identiteettiin kohdistuvaa”. Vehkoo muistuttaa, että naisiin kohdistuva verkkoviha on jo kaventanut sanavapautta, sillä ”naiset pelkäävät ottaa kantaa mielipiteitä jyrkästi jakaviin aiheisiin”.

Naisiin kohdistuva vihapuhe on siis jo onnistunut pyrkimyksessään.

Valkoinen heteromies ja saavutetut edut

Tasa-arvo, naisten oikeudet ja feminismi kyseenalaistavat valkoisten heteromiesten yhteiskunnassa tähän asti pitämää valtaa. Kollektiivinen usko siihen, että paikka valta-aseman huipulla kuuluu heille, on vahva. Valtansa menetystä pelkäävät taistelevat etuoikeuksiensa puolesta.

”Valkoinen heteromies” on mediakeskusteluissa toistuva figuuri, jota yhdet puolustavat, toiset purkavat. Intersektionaalinen eli eroja, niiden risteämistä ja

yhteisvaikutusta korostava näkökulma korostaa, että ei ole olemassa yhtä valkoista heteromiestä. Moninaisuutta ei kuitenkaan tunnusteta verkkovihassa, jossa ”naiset” tai ”feministit” ovat ”valkoisen heteromiehen” vastustaja.

> *Populistisessa puheessa syyllinen on korruptoitunut eliitti, joka asetetaan aitoa ja rehellistä ”kansaa” vastaan. Naistutkijoihin kohdistuvassa vihassa akateemisesti koulutetut naiset ja feministit kuvataan eliitiksi.*

Valkoisen heteromiehen figuurissa yhdistyvät vallan neutraaleilta näyttävät kategoriat – valkoisuus, heterous ja mieheys. Oman valta-aseman ja itsestään selvänä pidettyjen etuoikeuksien tiedostamista, saati niistä luopumista, helpompaa on kuitenkin etsiä muualta syntipukki ja syyllinen ongelmille. Populistisessa puheessa syyllinen on korruptoitunut eliitti, joka asetetaan aitoa ja rehellistä ”kansaa” vastaan.

Naistutkijoihin kohdistuvassa vihassa akateemisesti koulutetut naiset ja feministit kuvataan eliitiksi. Sukupuolentutkimuksen ymmärrys sukupuolesta moninaisena ja kulttuurisesti tuotettuna on etäällä monien itsestään selvänä pitämästä sukupuolikäsityksestä. Itsestään selvänä pidetty käsitys perustuu kyseenalaistamattomaan mutu-tuntumaan ja arkihavaintoon kaksinapaisesta sukupuolijärjestyksestä. Sitä ei haluta kyseenalaistaa.

Naisen paikka

Feministifilosofi **Iris Marion Young** tarkastelee sukupuolittunutta logiikkaa, jossa miehen omaksuma suojelijan rooli perheessä ja yhteiskunnassa edellyttää naisilta ja lapsilta tottelevaisuutta ja uskollisuutta. Patriarkaalisen logiikan mukaan miehisen suojelijan rooli asettaa suojeltavat alisteiseen asemaan.

Ydinperhe on kansakunnan pienoismalli. Molempiin liittyy oletus valkoisesta miehestä oikeutettuna hallitsijana. Nainen nöyränä suojattina maksaa suojelunsa uskollisuudella ja kuuliaisuudella.

Paitsi silloin, jos nainen uskaltautuu pois paikaltaan, julkiseen tilaan. Perinteistä sukupuolijärjestystä mediassa kommentoivat tottelemattomat, vikuroivat naiset ansaitsevat rangaistuksen!

Naisen ei kuulu olla äänessä, ei ainakaan miehiin liittyvissä asioissa, kuten alussa lainaamassani twiitissä todettiin. Saamissani kommenteissa haluttiin tehdä selväksi, että miehet ylipäätään ja insinöörit erityisesti ovat älykkäämpiä kuin epätiedettä tekevät feministit.

(Nais)tutkijoihin kohdistettu viha on naisen paikan osoittamista tilanteessa, jossa perinteinen sukupuolijärjestys on murenemassa.

”Miesten reviirille” pyrkiviä naisia yrittävät pitävät kurissa sekä yksittäisten vihapostien lähettäjät että masinoitujen hyökkäysten järjestäjät. Masinoinnissa ja maalittamisessa on kyse organisoidusta toiminnasta. Niissä usutetaan ”aatetovereita” yksittäisten henkilöiden kimppuun sosiaalisessa mediassa.

Emme vaikene

Saamiani vihaviestejä yhdistää omaan kokemukseen vetoaminen, mustavalkoisuus, vihollisen luominen ja eliitin leimaaminen. Näiden retoristen keinojen taustalla on oikeistopopulistinen traditionalismi. Siinä maalataan ihannekuvaa menneisyydestä, jota ei todellisuudessa ole ollut, ja nostalgisoidaan

kuvitteellista aikaa, jona miehet olivat miehiä ja naiselliset naiset olivat heidän alamaisiaan.

Naisten tulo mukaan julkiseen keskusteluun todistaa, että tuohon kuvitteelliseen menneisyyteen ei ole paluuta. Naistutkijoihin kohdistuva vihapuhe on yritys näyttää naisille paikka, palauttaa heidät nyrkin ja hellan väliin.

Yhteiskunnassa on herätty huomaamaan, että vihapuheelle on tehtävä jotakin. Esimerkiksi MV-lehden päätoimittajan **Ilja Janitskinin** lokakuussa saama tuomio ”loukkaavien ja rasististen kirjoitusten” julkaisemisesta, valheellisten tietojen levittämisestä sekä halventavista vihjailuista on tärkeä askel.

Vaikka monia (nais)tutkijoita on saatu vaikenemaan, viime vuosina vihapuheen kohteet ovat alkaneet tulla esiin.

Meitä ei vaienneta, kuten todetaan verkkoviha.fi-sivustolla. Se on vapaaehtoisuuteen perustuva tukisivusto verkkovihan uhreille. Meitä ei vaienneta ry:n puheenjohtaja **Hanna Huumonen** ja varapuheenjohtaja **Saara Särmä** tunnetaan siitä, että he ovat joutuneet verkkovihan kohteiksi, mutta eivät ole suostuneet uhreiksi.

Mahdolliset tätäkin juttua kommentoivat vihapostit päätyvät aineistoksi tutkimukseeni. Vihapuheen kohteeksi joutuminen myös vahvistaa vihapuheen ja sen sukupuolittumisen tutkimusta.

FT, dosentti Tuija Saresma on nykykulttuurin tutkija Jyväskylän yliopistossa ja valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan rahoittamassa hankkeessa “Viha vallassa: yhteiskunnan päätöksentekoon vaikuttamaan pyrkivä vihapuhe”.

Kirjoitus on osa Siitä viis -hankkeen *toteuttamaa* Kun tutkija kohtaa vihaa *-sarjaa.*

Lisää aiheesta

Digiaktivismia iholla: verkko poliittisessa vaikut…

Primus inter pares – viisi tulokulmaa arkkipiispan…

Naispopulistien politiikkaa

Vihapuhe, netin törkymegafoni ja tutkijoiden sensu…

Jaa tämä:

Twitter Facebook 212 Google Tulosta

INTERNET, KUN TUTKIJA KOHTAA VIHAA, SUKUPUOLI, VIHAPOSTIA, VIHAPUHE

1 Comments

Kommentoija
10.1.2019 AT 10:59

Vastaa

Hyvä ja mielenkiintoinen juttu, kiitos! Kuulun heihin, jotka vihapuhe on hiljentänyt. En vaan jaksa kommentoida esimerkiksi uutisia omalla nimelläni enää, koska en halua altistua vihapuheelle. Kiitos kun te jaksatte.

Leave a comment

Your email address will not be published.

Comment

Name *

Email *

Website

Ilmoita sähköpostilla tulevista kommenteista.

Ilmoita sähköpostilla uusista postauksista.

Lähetä kommentti

Seuraa meitä Facebookissa

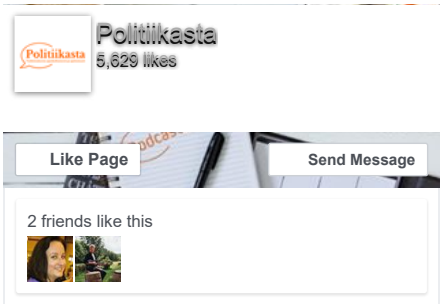

Seuraa meitä Twitterissä

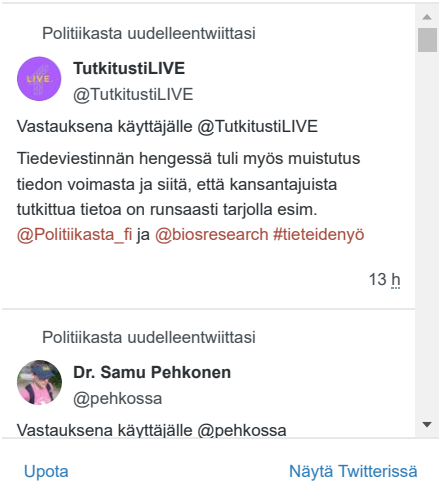

Meistä

Etusivu
Mikä?
Arkisto
Videot
Tapahtumat
Podcastit
Toimitus
Kirjoittajat
Politiikasta kouluissa
Terms & Privacy Policy

Seuraa meitä

Politiikassa kouluissa

Kevään 2019 vierailujen haku on käynnissä!

Lue lisää

@ Politiikasta.fi ISSN 2323-7090